

Indhold

Frit valg koster dyrt 1

Frit valg af sygehus og børnepasning vil belaste de offentlige budgetter, trække tusindvis af personer ud af arbejdsstyrken, skade ligestilling og integration og skabe øget ulighed i samfundet.

Indkomstfremgang til LO-arbejdere 2

Den typiske LO-lønmodtager har fået betydeligt flere penge mellem hænderne de seneste otte år. Det skyldes øget vækst i samfundet samtidig med, at det er lykkedes at få skattetrykket til at falde en smule.

Udbygning af offentlig service 4

Udbygningstakten på sundheds-, børnepasnings- og uddannelsesområdet er sat markant i vejret under den nuværende regering.

Holdningen 5

Ender det kommende folketingsvalg med, at vi får en borgerlig regering, er der all mulig grund til at frygte forringelser for både almindelige lønmodtagere og en række af samfundets svageste grupper, skriver LO's formand Hans Jensen.

Udspil 16. november 2001

Nyhedsbrevet *Udspil* udgives af Landsorganisationen i Danmark Rosenørns Allé 12, 1634 København V Tlf. 3524 6000, fax: 3524 6308, www.lo.dk, e-mail: udspil@lo.dk

Ansvarshavende redaktør: Hans Jensen.
I redaktionen: Henrik Rasch, Susse Maria Holst, Dorte Monggaard, Erik Harr og Michael Bræmer. Layout: LO. Illustration: Knud Andersen, Skønvirke. Mangfoldiggørelse ikke tilladt uden tilladelse fra LO. ISSN-nr.: 1397-9930

Velfærd

Frit valg øger ulighed og koster det offentlige dyrt

Frit valg af sygehus og børnepasning vil belaste de offentlige budgetter med op mod 6 milliarder kroner, trække tusindvis af personer ud af arbejdsstyrken, skade ligestilling og integration og skabe øget ulighed i samfundet.

Forslagene om, at borgerne selv skal kunne bestemme, om de vil behandles på et offentligt eller privat sygehus, og at småbørnsforældre skal have udbetalt et kontant beløb svarende til det offentlige udgifter til børnepasning, er ikke gratis. Tværtimod vil det få milliarder af kroner til at fosse ud af de offentlige kasser, samtidig med at tusindvis af personer – fortrinsvis kvinder – vil blive skubbet ud af arbejdsmarkedet.

Ifølge det forslag, som partiet Venstre har fremlagt i den igangværende valgkamp, vil frit valg til børnepasning i praksis betyde, at hver enkelt børnefamilie får ret til i stedet at få pengene med som betaling for en anden pasningsordning efter forældrenes eget valg.

Hvis de alternative pasningsordninger viser sig at være billigere end de tilsvarende kommunale, skal besparelsen komme forældrene til gode i form af nedsat betaling.

Konsekvensen af at lade pengene følge barnet på denne måde vil være, at de lavest lønnede grupper – især lavtlønnede kvinder – vil have en øget økonomisk interesse i at forlade arbejdsmarkedet for selv at passe deres børn. Beregninger viser, at en udnyttelsesgrad på 5 procent blandt familier med børn i alderen 1-5 år vil trække 10.000 personer ud af arbejdsmarkedet.

Dette dræn i arbejdsstyrken vil gå ud over de offentlige finanser i form af tabte skatteindtægter svarende til 2 milliarder kroner årligt. Man kan desuden forvente, at personer – og altså fortrinsvis kvinder – der vælger selv at stå for børnepasningen, vil være ekstra vanskelige at få tilbage i arbejdsstyrken, da det offentligt støttede fravær typisk vil strække sig over en samlet periode på mellem 5 og 10 år.

Med et stærkere gennemslag for frit valg af børnepasning vil drænet i arbejdsstyrken og de offentlige kasser være tilsvarende kraftigere.

Forslaget vil forøge risikoen for, at arbejdsmarkedet ikke kan følge med den økonomiske udvikling og dermed øges faren for, at der ikke kan skaffes nok arbejdskraft til blandt andet offentlige serviceopgaver – eksempelvis pasning og pleje af børn, syge og ældre – som typisk beskæftiger kvinder.

Brugerbetaling

På sygehusområdet vil Venstres forslag om, at patienterne selv skal kunne vælge om de vil behandles i offentligt eller privat regi – og evt. i udlandet – betyde, at en evt. ekstra pris for en behandling på privat-

Konsekvenser af

»Penge følger barnet«

Udnyttelsesgrad	5%	7,5%
Arbejdsstyrke og beskæftigelse, personer	-9.910	-14.850
Skatteindtægter, mill. 2000-kr.	-2.010	-3.020

Anm.: Beregningerne forudsætter, at en forælder, der forlader arbejdsstyrken, i gennemsnit passer 1,5 barn.

Kilde: LO

hospital enten betales fuldt ud af det offentlige, eller skal dækkes ind via brugerbetaling.

Det sidste vil ramme patienter med sygdomme, som ikke er dækket af behandlingsgaranti, som vil komme til at betale for hospitalsbehandling, når behandling i privat regi er dyrere end i den offentlige sektor.

Beregninger, som LO har foretaget, viser, at frit valg på hospitalsområdet skønsomt vil føre til merudgifter på sundhedsområdet i størrelsesordenen 8 mia. kr. over de næste tre år og herefter et varigt løft i de offentlige udgifter på mindst 4 mia. kroner.

I praksis vil der være en del mennesker med almindelige indkomster, som vil have råd til at bruge de private sygehuse. Derimod vil forslaget betyde, at det offentlige i praksis kommer til at yde tilskud til de velbjergetes behandling på private hospitaler.

I dag er antallet af behandlinger i sygehusvæsenet først og fremmest begrænset af manglen på læger og sygeplejersker. Det vil inden for den nærmeste årrække næppe være muligt at øge udbuddet af arbejdskraft markant inden for sektoren. Et større antal behandlinger i privat regi vil derfor i første omgang resultere i en overførsel af behandlingskapacitet fra den offentlige til den private sektor.

Det vil føre til, at lønpresset fra sygeplejersker og læger vil tage til, med det resultat at lønudviklingen for de to faggrupper vil løbe løbsk. Det vil yderligere øge udgifterne til sundhedssektoren.

Samtidig vil det offentlige system få endnu kraftigere rekrutteringsproblemer end i dag. Det problem vil ramme hårdest på hospitaler i yderregionerne, som på grund af arbejdskraftmanglen vil blive drænet for kvalificeret arbejdskraft.

Yderligere oplysninger: Afdelingsleder Jan Kæraa Rasmussen på telefon 3524 6066.

Yderligere kommentarer: LO-formand Hans Jensen på telefon 3524 6000.

Indkomst

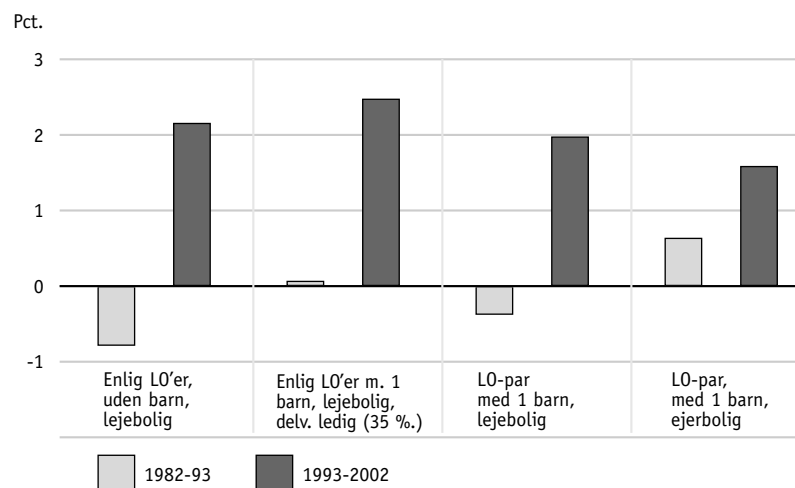
Solid indkomstfremgang til LO-arbejdere

Den typiske LO-lønmodtager har fået betydeligt flere penge mellem hænderne de seneste otte år. Det skyldes først og fremmest den øgede vækst i samfundet, samtidig med at det er lykkedes at få skattetrykket til at falde en smule.

De seneste år har været gode for lønmodtagerne. Uanset familiemæssig eller social baggrund har den typiske LO-arbejder fået mærkbart større disponibel indkomst i løbet af de knap ni år, den nuværende socialdemokratiske ledede regering har været ved magten.

Det skyldes først og fremmest den øgede vækst i samfundet, samtidig med at det er lykkedes at få skattetrykket til at falde en smule. Des-

Årlig stigning i disponibel indkomst for LO-arbejdere i perioden 1982-2002.

Kilde: Økonomiministeriet.

uden har inflationen været under kontrol med det samlede resultat, at der er blevet mere tilbage på lønkontoen til den enkelte husstand.

Tal fra Økonomiministeriet viser, at den typiske LO-lønmodtager op gennem 90'erne årligt har haft en fremgang i den disponible indkomst på mellem 1,5 og 2,5 procent.

Under den foregående regering oplevede nogle LO'ere direkte fald i den disponible indkomst, mens de heldigste med lodder og trisser nåede op over 0,5 procent i årlig indkomstfremgang.

Breder man perspektivet ud til andre grupper i samfundet, tegner der sig et tilsvarende billede. Høj indtægtsfremgang i Poul Nyrup Rasmussens regeringsperiode og stagnerende eller faldende indkomstudvikling under Poul Schlüter.

Af de 23 familietyper, som Økonomiministeriet laver beregninger for, opnåede samtlige stigninger på over én procent under Nyrup, mens blot en tredjedel af familietyperne klarede sig bare tilnærmelsesvis så godt under Schlüter.

En anden tredjedel endte oven i købet med direkte indtægtstilbagegang i Schlüter-perioden.

Yderligere oplysninger: LO-økonom Jens-Christian Stougaard på telefon 3524 6065.

Yderligere kommentarer: LO-formand Hans Jensen på telefon 3524 6000.

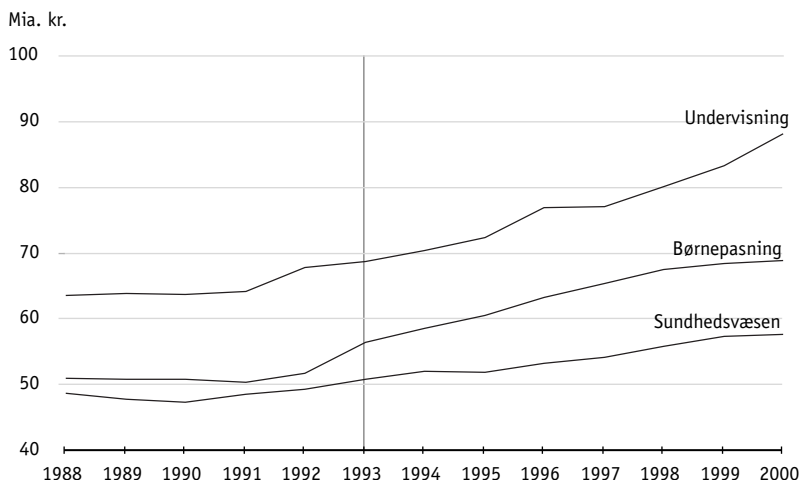
Velfærd

Kraftig udbygning af offentlig service

Udbygningstakten på sundheds-, børnepasnings- og uddannelsesområdet er sat markant i vejret under den nuværende regering.

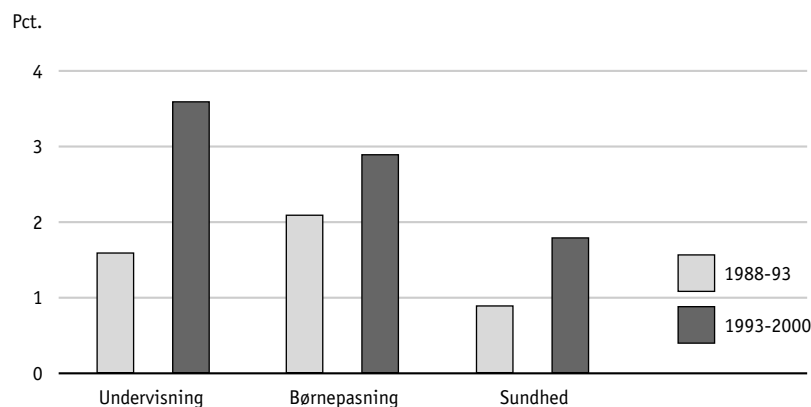
Siden 1993 er udgifterne til sundhed, børnepasning og uddannelse i faste priser steget næsten dobbelt så hurtigt som i den umiddelbart foregående periode. Det afspejler, at den nuværende regering siden sin tiltræden har satset kraftigt på en udbygning på netop disse tre centrale områder af velfærdssamfundet.

Udgifter til undervisning, sundhed og børnepasning (excl. administration) i perioden 1988-2000 (1995-priser).

Kilde: Danmarks Statistik

Årlig stigningstakt for udgifter til undervisning, sundhed og børnepasning i perioden 1988-2000.

Kilde: Danmarks Statistik.

Tallene, som illustrerer udviklingen på de tre områder, stammer fra Danmarks Statistik, og de omfatter ikke udgifter til administration. Derfor giver tallene et godt indtryk af den reelle aktivitetsudvikling på de tre felter.

Alene på uddannelsesområdet er der siden 1993 således sket en udvidelse af aktiviteten på 28 procent, hvilket svarer til en årlig udbygningstakt på 3,6 procent, mod en årlig stigning på blot 1,6 procent fra 1988 og frem til regeringsskiftet i 1993.

Også på sundhedsområdet har den nuværende regering sat fut i udbygningstakten. Fra 1993 til 2000 var den samlede aktivitetsstigning på 13 procent, svarende til en årlig stigning på 1,8 procent. Også her var udbygningstempoet mere end dobbelt så højt som fra 1988 til 1993, hvor sundhedssektoren udvidede med beskedne 0,9 procent årligt.

På børnepasningsområdet er der ligeledes tale om en kraftigere udbygning under den nuværende regering. Dog blev de årlige stigningsrater kun løftet fra 2,1 procent mellem 1988 til 1993 til 2,9 procent fra 1993 til 2000.

Yderligere oplysninger: LO-økonom Jens Christian Stougaard på telefon 3524 6065.

Holdningen

Vælg trygheden og de gode resultater

Af LO's formand Hans Jensen

Den igangværende valgkamp handler om meget mere end forskellen på Rasmussen. Og hvis man som vælger har svært ved at se forskel på statsministeren og Venstres leder, synes jeg det er meget forståeligt.

Ansvar for den misere ligger helt og aldeles hos sidstnævnte, som både før og under valgkampen har brugt meget energi på at forvandle sig fra liberalistisk hulemand til populistisk julemand.

Der er tilsyneladende ingen grænser for, hvor højt Anders Fogh Rasmussen vil skrue sine velfærdslofter i vejret. Og desværre heller ingen grænse for hvor lavt han vil synke i sit forsøg på at slå mønt på usikkerhed og angst for fremmede. Ingen af delene har været kønt at se på.

Ender det kommende folketingsvalg med, at vi får en borgerlig regering, er der al mulig grund til at frygte forringelser for både almindelige lønmodtagere og en række af samfundets svageste grupper. Her tænker jeg både på de kolleger, som uforskyldt er endt i ledighed, og på mennesker, som på grund af sygdom, sociale problemer eller på grund af hudfarve, ikke får chancen for at give deres bidrag til fællesskabet.

Som sagt har Venstres formand brugt megen energi på at løbe fra sin fortid. Men jeg er ikke et sekund i tvivl om, at det liberalistiske tankegods igen vil dukke op til overfladen, hvis Anders Fogh Rasmussen får muligheden for at flytte sin adresse til Statsministeriet.

Venstre er ligesom resten af den borgerlige fløj ikke glade for det fællesskab og den styrke, vi har i fagbevægelsen. Derfor kan vi forvente, at de borgerlige vil forsøge at gøre alvorlige indhug i de fundamentale faglige rettigheder, som det har taget hele sidste århundrede – og lidt til – at kæmpe sig frem til. Vores overenskomster og vores ret til faglig aktion vil sammen med en række andre goder komme i skudlinien.

Samtidig har de borgerlige helt konkrete planer om at skære i de lediges rettigheder. Aktivering og uddannelse skal halveres, dagpengeperioden skal forkortes, og dagpengeniveauet skal sænkes gradvis, jo længere man har været uden job. Truslen om fattigdom er efter de borgerliges mening den bedste måde at motivere mennesker til at gøre en indsats for fællesskabet.

Desuden har de borgerlige med Venstre i spidsen fremlagt forslag, som på overfladen ser pæne og noble ud, med flotte ord om valgfrihed og behandlings- og plejegarantier i sundhedsvæsenet, ældreplejen og på børnepasningsområdet. Realiteten i de forslag er, at de vil føre til øget ulighed i samfundet, samtidig med at den offentlige økonomi undergraves.

På skatteområdet er de borgerlige også klar med et par velrettede spark til velfærd og solidaritet. Venstres berømte skattestop vil i sig selv medvirke til at ødelægge de offentlige finanser, men samtidig har Venstre og konservative også en række forslag i skuffen, som udover lavere skat til de højtlønnede vil åbne for nye smuthuller i skattesystemet. Huller som er specialdesignet til at komme de velbjærgede til gode.

Regningen skal betales med brugerbetaling på voksenuddannelserne, nedskæringer i kontanthjælpen og halvering af dagpenge for unge mellem 25 og 30 år.

Tiden er ikke til at gamble med velfærden. Verden omkring os er blevet mere usikker bare inden for de seneste måneder, og verdensøkonomien er nede i meget lavt gear.

Derfor skal lønmodtagerne bruge deres stemme ved folketings- amts- og kommunalvalg til at sikre tryghed og fortsat fremgang for det danske samfund.